

Propoziția subordonată predicativă (PR)

Elemente definatorii

- PR se obține prin extensia unui nume predicativ;
- Ea îndeplinește funcția de nume predicativ pe lângă un verb copulativ din regentă;
- Propoziția regentă are un predicat nominal incomplet;
- Prin contragere, se obține un nume predicativ;
- PR nu are element de relație specializat.

e.g. După terminarea școlii, va ajunge ce dorește.

ATENȚIE!

e.g. Prietenul meu este politicos, așa cum îl știi.

Dacă verbul copulativ are nume predicativ, subordonata nu mai poate fi PR.

Elemente regente

PR poate avea element regent un verb copulativ fără nume predicativ.

e.g. Se pare că e obosit.

Elemente de relație

- Conjunții subordonatoare: Călătoria părea că nu se mai termină.
- Prepoziții: Problema este dacă va găsi drumul.
- Pronume relative: Întrebarea este cine se află acolo.
- Adverbe relative: Dificultatea va fi unde stăm la cabană.
- Adverbe nehotărâte: Meritul este al oricui se pregătește.

ATENȚIE!

Între două sau mai multe PR se poate stabili un raport:

- De juxtapunere: Datoria elevului este să învețe, să ia notițe, să fie atent.
- Adversativ: Școala pare că este mică, dar că e luminoasă.
- Conclusiv: Întrebarea este cine face referatul, așadar, cine va fi autorul.
- Disjunctiv: Daniel a ajuns ce a vrut el sau ce au dorit părinții.
- Copulativ: Problema este dacă a ajuns la cabană și dacă s-a instalat.

Extensia numelui predicativ

Modificări:

- Apare un predicat;
- Apare un element de relație (ce, cum, dacă);
- Apare o propoziție subordonată;
- Propoziția este echivalentul numelui predicativ.

e.g. El a devenit blond.

El a devenit cum bănuiam.

Contragerea PR

Modificări:

- Dispare un predicat;

- Dispare elementul de relație;
 - Dispare o propoziție subordonată;
 - Propoziția regentă primește un nume predicativ, echivalent al PR.
- e.g. Nu este pentru cine se pregătește. – Nu este pentru prieteni.

Topica

PR este așezată aproape totdeauna după regentă.
e.g. Problema este pe cine vor pune comandant.

Punctuația

PR nu se desparte prin nici un semn de punctuație de regenta ei.
e.g. Copilul se făcea după cum sperau părinții.

Propoziția subordonată subiectivă (SB)

Echivalentul minor al SB este un subiect. SB se obține prin extensia unui subiect.
Îndeplinește funcția de subiect al unei propoziții regente.

Elemente regente

- Verbe personale: A venit cine era de așteptat.
- Verbe unipersonale prin formă și impersonale prin conținut: Trebuie să plec.
- Verbe reflexive impersonale: Se zice că va ninge.
- Verbe personale: E bine.
- Adverbe și locuțiuni adverbiale predicative: Probabil că va sosi la timp.
- Forme impersonale ale unor verbe personale: Îmi convine că pleacă.
- Verbe pasive impersonale: Este știut că va câștiga.

Extensia subiectului

- Un predicat potrivit;
 - Pentru SB așezată înaintea regentei, cuvintele de relație: cine, cel, ce;
 - Pentru SB după regentă: că, să.
- e.g. Bolnavul va pleca mâine din spital.
Cel ce este bolnav va pleca mâine din spital.

Contragerea SB

- Dispare elementul de relație;
- Dispare un predicat.

Anumite adverbe și locuțiuni adverbiale, anumite verbe impersonale nu permit contragerea: firește, pesemne, trebuie.

Topica

SB este așezată, de obicei, după regentă.
e.g. Mă deranjează că nu are încredere.

Punctuația

SB nu se desparte, în general, prin nici un semn de punctuație de regenta ei.

e.g. Urmează să-l caut mai târziu.

SB se desparte prin virgulă de regenta ei când stă înaintea regentei.

e.g. Cine nu greșește, acela nu este om.

Tipare-model

Ce ... este că

Ceea ce ... este că

Dacă ... înseamnă că

Dacă ... se cheamă că

Dacă ... este ca să

Când ... este ca și cum

Când ... este ca și când

Când ... este parcă

Când ... este de parcă

e.g. Când măriți o fată, este ca și când ți-ai arde casa.

Propoziția subordonată atributivă (AT)

Propoziția subordonată atributivă (AT) corespunde atributului, determinând aceleași părți de vorbire, adică substantive și substituitele lui.

Elemente regente

- Substantiv: Timpul care este pierdut nu se mai recuperează.
- Locuțiune substantivală: Luarea de mită, pe care legea o pedepsește, este un act imoral.
- Pronume: Filmul este aceste pe care l-am văzut.
- Numeral: Primul care a vorbit, a susținut ă e adevărat.
- Adjectiv substantivizat: Atributiva pe care o studiem nu e grea.

Elemente de relație

- Pronume relative: Propunerea pe care mi-ai făcut-o nu mă interesează.
- Conjunții subordonatoare: S-a emis presupunerea că teza se va amâna.
- Adverbe relative: Modul cum ai rezolvat exercițiile m-a uimit.
- Pronume nehotărâte: Datoria oricui îl vede este să-l cheme.

Extensia atributului

e.g. Copilul cuminte este îndrăgit.

Copilul care este cuminte este îndrăgit.

Contragerea AT

e.g. Stiloul pe care l-am cumpărat este foarte frumos.

Stiloul cumpărat este frumos.

Punctuația

Când AT se află imediat după cuvântul regent, nu se desparte prin virgulă: Toți elevii cunosc situațiile când se folosește virgulă.

Dacă AT este despărțită de unul sau mai multe cuvinte, atunci se separă prin virgulă: Toți elevii cunosc situațiile tipice, când se folosește virgula.

Topica

AT stă totdeauna după regentă.

Propoziția subordonată completivă directă (CD)

Propoziția subordonată completivă directă (CD) arată obiectul asupra căruia se exercită acțiunea din propoziția regentă sau rezultatul acestuia și îi corespunde, în planul frazei, complementului direct.

Termen regent

- Verb tranzitiv: El a plecat spunând că va veni a doua zi.
- Locuțiune verbală tranzitivă: Profesorul a băgat de seamă că lipsesc doi elevi.
- Interjecție predicativă: Iată ce ne-a explicat.

Elemente de relație

- Conjunții subordonatoare: că, să, ca să, ca ... să, dacă, de;
- Pronume relative: care, cine, ce, ceea ce, cât, câți, câte;
- Pronume nehotărâte: oricine, oricare, orice, oricât;
- Adverbe relative: unde, cum, când.

Extensia complementului direct

e.g. Am pregătit ghiozdanul.

Am pregătit ce îmi trebuia.

Contragerea CD

e.g. Tu ai salutat pe cine cunoști.

Tu ai salutat pe cunoscuți.

Topica

Propoziția CD poate sta înaintea sau după regentă.

e.g. Că ai sosit, acum am aflat.

Am rezolvat ce trebuia.

Punctuația

CD, așezată după regentă, nu se desparte de aceasta prin nici un semn de punctuație.

Dacă este așezată înaintea regentei, ea poate fi despărțită prin virgulă, pentru a evidenția un anumit aspect al comunicării.

ATENȚIE!

Unele CD pot fi reluate sau anticipate în regentă, prin formele neaccentuate ale pronumelui personal în acuzativ.

e.g. Îl apreciez pe cine e serios.

Verbele “a întreba”, “a ruga”, “a învăța”, “a anunța”, “a asculta”, “a sfătui” se construiesc cu două CD sau pot avea un complement direct și o CD.

e.g. Te rog să mă ascuți.

Propoziția subordonată completivă indirectă (CI)

Propoziția subordonată completivă indirectă (CI) corespunde, în planul frazei, complementului indirect din propoziție.

Termen regent

- Verb tranzitiv sau intransitiv: Mă bucur că ai înțeles.
- Locuțiune verbală: El își aducea aminte cum fusese odinioară satul.
- Adjectiv: Fata era mirată că mama știa tot.
- Adverb: Este bine de cine are curaj.
- Interjecție: Vai de cine n-ascultă de părinți.

Elemente de relație

- Conjunții subordonatoare (că, să, ca ... să, de, dacă): Era convins că va reuși.
- Pronume sau adjective relative/nehotărâte (care, cine, ce, ceea ce, cât): Cui învață bine i se dă un premiu.
- Adverbe relative (unde, cum, când): Nu-și dădea seama unde se afla.

Extensia complementului indirect

e.g. Am dat fratelui un telefon.

Am dat un telefon cui trebuia.

Contragerea CI

e.g. Am mulțumit cui m-am ajutat.

Am mulțumit prietenului.

Topica

CI poate sta înaintea regentei sau după această.

CI poate apărea intercalată.

Punctuația

Când CI este așezată după regentă ea nu se desparte prin virgulă de regenta ei.

e.g. Mă tem că am greșit.

Când este așezată înaintea regentei, se folosește virgula pentru a evidenția un anumit element al construcției.

e.g. Oricui dorește, îi acord sprijin.

Când este intercalată, CI se desparte în mod obligatoriu de restul regentei prin virgule.

e.g. Convins că va reuși, s-a prezentat la examen.